

631
Т29

РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҚАЗАҚ АГРАРЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
КАЗАХСКИЙ АГРАРНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени С.СЕРФУЛЛИНА

**ТЫҢНЫҢ 50-ЖЫЛДЫҒЫНА
АРНАЛҒАН ЖАС ҒАЛЫМДАР МЕН
СТУДЕНТТЕРДІҢ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ТЕОРЕТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ
БАЯНДАМАЛАРЫНЫҢ
ТЕЗИСТЕРІ**

**ТЕЗИСЫ
ДОКЛАДОВ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ МОЛОДЫХ
УЧЕНЫХ И СТУДЕНТОВ,
ПОСВЯЩЕННОЙ
50-ЛЕТИЮ ЦЕЛИНЫ**

→ ✓

**ҚАЗАҚ ФАНТАСТИКАЛЫҚ ӘҢГІМЕСІ
(Қ.П. ЖҮСІПТІҢ “БІР ДОРБА АЛТЫН” ФАНТАСТИКАЛЫҚ
ӘҢГІМЕСІ БОЙЫНША)**

*Ысқақ Б.Ә., аға оқытушы,
Шотабаева Б., студент,
Павлодар МУ*

Фантастика жанры — бұрынғы да, қазіргі де әдебиеттің бір саласы. Қазақ фантастикалық әдебиеті хақында алғаш қалам тартқан профессор Ақжан Машанов “Әңгіме фантастика жанры туралы” атты мақаласында ғылыми фантастиканы өркендетуде республикамыздың бұрынғы жағдайы мен болашағын ұштастырып қарап былай дейді: “Біздің қазақ әдебиеті үшін қазіргі күнде ғылыми фантастикалық жанрды өркендетуге жағдай толық туып отыр. Олар мыналар: ұшан-теңіз табиғат байлығымыз бар; талай-талай ғалымдар мен

жазушыларымыз бар; ғылыми-техникалық терминдер мен сөздіктер жарыққа шықты; жалпы мәдениет пен әдебиеттің өркендеуі арқасында ғылымға бой ұрғандық талап бар; ғылыми фантастиканың қазақша алғашқы үлгілері салына бастады-осылардың барлығы қажетті болып отырған ғылыми-фантастикаға негізгі фундамент”.

Қазақтың фантаст жазушылары келешек көліктің түрлерін, роботтарды көбірек сөз қылады.

“Фантастика қоғамның әр түрлі әлеуметтік құрылысы тұсында мағына, мазмұнын да, кескін-келбетін де өзгертіп отырады”, – деген екен ғалым Абдул-Хамид Мархабаев.

Осы ғылыми-фантастиканың шартты түрде жіктелген түрлерін қазақ әңгімелерінің ғылыми талдауға түспегендерінің сәттісінен ұсынбақпыз. Автордың әдеби ортада тәуір шыққан өлеңдері өз кезеңінде аталып өткенінен хабардармыз. Қуандық Мәшһүр-Жүсіптің “Бір дорба алтын” фантастикалық әңгімесін үш кеңістік теориялық негізімен қарастырамыз.

Әңгімені ғылыми талдауға ұсынуымыздың бір себебі-қазақы дүниетанымды, қазақы қиял ұшқырлығын танығандығымыз болады. Атаның дәулеті балаға мәңгілік емес екені, Бөрібай кейіпкеріміз бен оның жалғыз қызы арасындағы диалог арқылы ескертіледі.

Әңгіменің түйіні – “ғалымның хаты” мәңгілік. Қ.П.Жүсіптің Бөрібайы ғылым мен техниканың алдағы жетістіктерін қиялдаудан ғана, яғни ойлап табудан гөрі ойлау нәтижесінде шыққан кейіпкер деп бағалауымыз, авторда күнделікті әлеуметтік-тұрмыстық жағдайдың мінез-құлқы қабатында көрінуінде.

Қорыта айтсақ, Қ.П.Жүсіптің фантастикалық әңгімесі “... әлеуметтік, этикалық, тұрмыстық мәселелердің нағыз ақиқат сырын ашып, болып жатқан оқиғалардың түп-тамырын айқындауға септігін тигізеді”